

איש חי
רב פעלים
רודף צדקה וחסד
ר'
משה שניצר
ז"ל
ב"ר מנחם מנדל ז"ל
תנצב"ה

מאורות הדף היומי

עלון שבועי ללומדי "הדף היומי"

האשה
החשובה ודופת
צדקה וחסד
מרת
ורדה שניצר
ע"ה
ב"ר מאיר ז"ל
תנצב"ה

יו"ל ע"י ביהמ"ד למגידי שיעור "דף היומי" בראשות הגר"ד קובלסקי שליט"א ♦ לע"נ הר"ד מרדכי קלמן (מוטי) זיסר ב"ר משה יצחק ז"ל

גליון מס' 1064

מסכת תמיד כ"ו - ל"ב ♦ סופרים ט', ה' - י', א'

בס"ד, י"ד תשרי תש"פ

השבוע בגליון

- ♦ רמזים בקריאת שמע על עשרת הדיברות
- ♦ הקשר בין ברוך שאמר לעשרת הדיברות
- ♦ שיר של יום - המנהגים השונים ופשרם
- ♦ מקור מנהג אמירת שיר של יום
- ♦ שיר של יום לתזכורת בלבד

- ♦ שתייה מכוס ששתו ממנו אחרים
- ♦ דינו של איסטניס שונה
- ♦ העברת גביע הקידוש בין המסובים
- ♦ מנהג בני עדות המזרח בחופה
- ♦ מזיקים וחיידיקים בשיירי השתייה

♦ אמירת עשרת הדיברות בתפילה

12 שבועות

דבר העורך

פעמון זהב ענקי תלוי על וו עצום. בימים אלו מצמצחים אותו, מנקים אותו, משמנים את ציריו ומנענעים קלות את ענבלו האדיר, כדי לוודא ולבדוק כי ביום פקודה, בבוא היום הגדול, קולו יישמע מקצה העולם ועד קצהו.

פעמון הדף היומי מכה בעוצמה בכל קהילות היהודים שברחבי תבל, אחת לשבע וחצי שנים, מיני שנת תרפ"ג, עת החל הגאון רבי מאיר שפירא זצ"ל מלובלין להניע את גלגלי הדף היומי. אחת לשבע וחצי שנים, כל לומדי הדף היומי מתכנסים באחוזה ובחדוה, והדים של חיבה ואהבה, של קירוב הלבבות, יוצאים מקירות לבם אל אחיהם היהודים אשר עדיין לא הצטרפו ללימוד הדף היומי. אחזו בחוט החיים, טלו גם אתם חלק בקבוצה השותפה הגדולה ביותר ברחבי העולם.

יהודי יקר עד למאד.

בעוד שנים עשר שבועות, מאות אלפי יהודים הלומדים דף היומי, יטלטלו נרגשות את פעמון הדף היומי, ולקולו הענוג ניהרו עוד המוני יהודים אל בתי המדרשות ואל בתי הכנסיות, כדי להצטרף לשיעורי הדף היומי. עתה, עדיין נתונה לך ההזדמנות להצטרף ללומדי הדף היומי, ללמוד עוד מסכת אחת או שתיים, ולזכות לכך שקולך יישמע עמם ברמה בעת סיום הש"ס ב'ז' בטבת, ובכך תיטול חלק בשכר הרב הטמון ללומדי התורה ולמאהיבי התורה על הציבור.

דף כז/ב וכשאתה שותה מים שפוך מהן ואח"כ תן לתלמידך

שתייה מכוס ששתו ממנו אחרים

שתי הלכות שה"שולחן ערוך" פוסק בסמיכות, מעסיקות את הפוסקים. בהלכה אחת הוא פוסק (או"ח סי' ק"ע סעי' ט"ו): "לא ישתה מהכוס ויתן לחבירו, מפני סכנת נפשות". תחושות אי הנעימות והדחייה שעלולות לאפוף אותו עקב שתייה מכוס ששתו ממנה, עלולות להביאו לשערי מוות. מספר סעיפים אחר כך ה"שולחן ערוך" מוסיף (סי' כ"ב): "אחר ששתית ונשאר יין בכוס לשתיית חבירך, קנח מקום נשיקת הפה משום מיאוס, ולא תשפוך משום כל תשחית, אבל אחר שתיית מים שפוך מהם דרך שם". הקורא את שני הסעיפים תמה, תחילה כתב כי אין לתת לזולת לשתות מכוס ששתו ממנה, ואילו בסעיף השני הוא מציע פתרון לשפוך חלק מן המים שבכוס דרך מקום השתייה. איזו היא הדרך שבה ראוי לנהוג?

דינו של איסטניס שונה: ה"לבוש" טוען, כי שני הסעיפים עוסקים בשני מקרים שונים. תחילה ה"שולחן ערוך" מתייחס לאיסטניס שנפשו עדינה, זה לעולם אין להשקותו מכוס שאינה נקייה, פן יבולע לו. הסעיף הנוסף עוסק ברוב בני האדם, שדי להם בקינוח שפת הכוס.

ברם, יישובו של ה"לבוש" לא התקבל על דעתם של הפוסקים, לאור המבואר בסוגייתנו. בגמרתנו מובא, כי רב ורב הונא ציוו טרם מותם את בניהם, חייא ורבה, "וכשאתה שותה מים שפוך מהן ואחר כך תן לתלמידך... ומעשה באחד ששתה מים ולא שפך מהן, ונתן לתלמידו, ואותו תלמיד איסטניס היה, ולא רצה לשתות - ומת בצמא. באותה שעה אמרו, לא ישתה אדם מים ויתן לתלמידו אלא אם כן שפך מהן". הרי לנו, כי גם לאיסטניס די בשטיפה קלה של הכוס על ידי שפיכת חלק מן המים.

הפוסקים מבארים, כי אין כל סתירה בדברי ה"שולחן ערוך", ותחילה כתב, כי אין להעביר לזולת כוס ששתו ממנה, ולאחר מכן הוא מוסיף, כי אם קינחו את הכוס, ניתן לעשות זאת. הסיבה לאי איחוד הנושא באותו סעיף וביתר קיצור, היא העובדה שה"שולחן ערוך" למד הלכה זו משני מקורות, מסוגייתנו וממסכת סופרים, והוא השתמש בלשון המקורית. סופו של דבר, ללא קינוח, אין לשתות מכוס (ראה בשער הציון שם ס"ק ל').

צעילוי נשמת

מרת **אסתר גולדה כהנא** ע"ה
ב"ר אלתר יעקב וגייטל ויזל ז"ל
נלב"ע י"ח בתשרי תשנ"ט
תנצב"ה

צעילוי נשמת

הר"ד **אברהם אביש פירר** ז"ל
ב"ר משה מנחם ז"ל נלב"ע י"ד בתשרי תשס"א
ומרת **עדינה טובה** ע"ה
ב"ר יעקב צבי הכהן ז"ל נלב"ע י"ג באלול תשס"ח
תנצב"ה
הונצח ע"י המשפחה שיחיו

צעילוי נשמת

הר"ד **ישעיהו יצחק בורנשטיין** ז"ל
ב"ר חיים אליעזר ז"ל
נלב"ע י"ט בתשרי תשס"ו
תנצב"ה
הונצח ע"י בני המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת

מרת **צינה פלוק** ע"ה ב"ר אברהם הכהן ז"ל
נלב"ע י"ז בתשרי ב' דחומה"ס תשל"ט **תנצב"ה**
הונצחה ע"י בנה ידידו הר"ד **אברהם פלוק** ומשפ' שיחיו - תל אביב

העברת גביע הקידוש בין המסובים: כידוע, יש הנוהגים להעביר את גביע הקידוש בין הסועדים, כאשר כל אחד לוגם בתורו מן הגביע, בלא שאיש מקנח את שולי הגביע. הלמאי וכיצד, התפלא בעל ה"זבחי צדק", הרי אסור להעביר לזולת כוס ששתו ממנה בלא לקנחה?

בעל ה"זבחי צדק" נאלץ להסיק, כי "אין בינינו איסטניסים, ולכן יכולים אנחנו לשתות אפילו בלא קינוח. אבל... מי שיודע בנפשו שהוא איסטניס, אין לשתות מכוס של קידוש... ואדרבה איסור הוא עושה אם הוא טועם, שעובר הוא על כל תשקצו". מסקנתו זו תואמת לדעת ה"לבוש", כי איסור זה מתייחס לאיסטניסים בלבד, אך לפי דעת הפוסקים הנזכרים לעיל, עדיין צריך להבין, כיצד נוהגים לעשות כן.

שתייה מרצון אינה מסוכנת: ובכן, הב"ח והט"ז (או"ח סי' קע"ז) מציינים את דעת המהרש"ל, כי עיקר החשש בשתייה מכוס ששתו ממנה הוא, כאשר מעבירים את הכוס מיד ליד, והמקבל אינו חש בנוח לסרב לשתות ממנה. אולם, כאשר מניחים את הכוס על השולחן, וכל הרוצה יטול, אין זה נחשב כהמאסה ואין חשש לגרימת נזק לשותה מן הכוס, וכן פסק ה"משנה ברורה" (סי' ק"ל).

מנהג בני עדות המזרח בחופה: מעניין לציין, כי ה"שדי חמד" (פאת השדה" מערכת ברכות סי' ל"א) הביא, שבעל האדר"ת תמה על מנהג הספרדים, שהמברך תחת החופה טועם מכוס הברכה ולאחר מכן החתן והכלה שותים מן הכוס. אכן, בימינו יש מבני עדות המזרח הנוהגים לקנח את מקום נשיקת הפה לאחר שתיית מסדר הקידושין, טרם מסירת הכוס לחתן ולכלה (שו"ת "ביע אומר" חלק ה' האע"ז סי' י' אות ז').

מזיקים וחיידקים בשיירי השתייה: נידון נוסף קיים בנוגע לגמרתנו. הט"ז כותב: "אני ראיתי בצוואת רבי אליעזר הגדול שמזהיר מאד שלא לשתות ממה שיירי חבירו, כי שמא יש לו חולי בתוך גופו ויצא רוח מפיו לאותו שיור". חיידקים, מזיקים ושאר מרעין בישין, עלולים להיוותר במשקה שנותר בכוס, ולחלחל לגופו של השותה את המשקה הנותר. האם הדבר אינו מהווה סתירה לנאמר בגמרתנו, כי די בקינוח הכוס?

הפוסקים עוסקים גם בשאלה זו, וה"משנה ברורה" מביא את דבריו של בעל ה"אליה רבה" המסביר, כי צוואתו של רבי אליעזר הגדול מתייחסת לאדם המתארח אצל אנשים אותם אינו מכיר, ומצבם הבריאותי אינו מחוור לו, שבמקרה זה עליו להמנע משתיית שיירי משקאותיהם, פן יבולע לו. ואילו גמרתנו מתייחסת לרב ותלמיד, המכירים זה את זה ויודעים כי בריאים הם, וממילא אין כל עילה לחשש מפני הדבקות במחלות עלומות (וע"ע ב"פרי מגדים" שם).

דף לב/ב קראו עשרת הדברות

אמירת עשרת הדיברות בתפילה

משנתנו מפרטת את סדר התפילה כפי שהיה נהוג בבית המקדש: "אמר להם הממונה, ברכו ברכה אחת, והם ברכו. קראו עשרת הדיברות, שמע והיה אם שמוע ויאמר, ברכו את העם שלש ברכות, אמת ויציב, ועבודה, וברכת כהנים, ובשבת מוסיפין ברכה אחת למשמר היוצא". הרמב"ם (בפירוש המשניות) כותב, כי אמירת עשרת הדיברות בתפילה חשובה ביותר, לפי שהם "יסוד הצווי ותחלתו". מדוע, איפוא, אמירת עשרת הדיברות אינה כלולה בתפילתנו, והאם ניתן לחדש את המנהג ולומר את עשרת הדיברות. על כך ועוד, במאמר שלפנינו.

רמזים בקריאת שמע על עשרת הדיברות: בירושלמי (ברכות פ"א הלכה ה') מבואר, כי בפרשת קריאת שמע טמונים רמזים על עשרת הדיברות, ולפיכך, בזמנים קדומים, ביקשו לקרוא את עשרת הדיברות בסמיכות לקריאת שמע, מפני שעשרת הדיברות מהווים את עיקרי התורה, ויש הסוברים כי אף התחילו לנהוג כן ("תפארת ישראל" במשנתנו, וע"ע שו"ת "אגרות משה" חלק או"ח ד' סי' כ"ב). כשוך העיתים, התגברו המינים והאפיקורסים, ונוצר חשש כי הם יציקו לעמי הארץ ויטענו בפניהם, כי תורה משמים אינה אלא עשרת הדיברות ותו לא, הא ראייה, שבתפילה מזכירים אותם בלבד. משראו כן חכמים, הם הורו ותקנו כי אין לומר את עשרת הדיברות בשעת התפילה (ברכות ב/א).

הרמב"ם נוקט וחוזר ושונה, כי אין לשלב בתפילה כל אמירה שיש בה משום מתן עדיפות לעשרת הדיברות על פני יתר חלקי התורה. עד כדי כך, שכאשר בני עיר מסויימת ביקשו לשמוע את דעתו, אם יש לעמוד בשעת קריאת פסוקי עשרת הדיברות בעת קריאת התורה, הוא השיב להם כהאי לישנא (שו"ת הרמב"ם סי' רס"ג): "אשר הנהיג הרב... לישב, הוא הראוי... וכך היה ראוי לעשות בכל מקום שמנהגם לעמוד - צריך למנעם, בגלל מה שמגיע בזה מן ההפסד באמונה, [ומה שמדמים] שיש בתורה מדרגות ומקצתה מעולה ממקצתה, וזה רע עד מאד. ומן הראוי לסתום כל הפתחים שמביאים לזאת האמונה הרעה. ומה שטען החכם האחר שבגדאד ומקצת הערים עושות זאת, אין זה ראייה בשום פנים, לפי שאם נמצא אנשים חולים, לא נחליא הבריא מאנשיהם כדי

טלפן עכשיו למוקד הדף היומי: 03-5775333
לביור שיעור הדף היומי הקרוב לאיזור מגורין.

ומכאן, לביקור מרגש בסיום נרגש.

זה לא בית מלון.
זה בית סוהר. לא עליכם.
בית הסוהר דקל.

השעה שלש אחר הצהרים.
יהודי נרגש, בשנות הארבעים לחייו, מצמיד את אפרכסת הטלפון הציבורי לאזניו, בידו השנייה עט וכותרת גדולה בראש הנייר: מרגש לבשר מעושן. - **אמא,** שלום. אנחנו עושים סיום מסכת... כן, זכינו לסיים מסכת שלמה, תני לי בבקשה את המרגש הנפלא שלך להכנת בשר מעושן. לא אמא, אל תבכי, עכשיו אני שמח, תשמחי גם את. **כתב** יד גברי, חד וחורט, הוא רושם את כל הפרטים בדקדקנות, כמו היו שיקוי פלאי ליציאה מבין החומות.

- **כן,** תגידי אמא, אני כותב. מלח, לפלפ שחור, כן כן, קימל... אה, קימל אין כאן, שמן, פפריקה מתוקה, שום כתוש, כן, אה אה... לשים אותו הפוך, מהצד, טוב טוב, בטח.

כולם נרתמו למשימה - סיום מסכת בין כותלי בית הכלא.

אי אפשר להביא אוכל מחוץ לחומות. הכל נעשה במו ידיהם של דרי הכלא, אשר התרגשו כל כך לקבל את פניו של הרה"ג ר' חיים דוד קובלסקי שליט"א, ראש בית המדרש למגידו שיעור מאורות הדף היומי, אשר הוזמן אחר כבוד להשתתף בסיום נכבד זה.

לכתוב שהיה שמח, לא כל כך מתאים. לכתוב שהיה עצוב - לא נכון. עיני כל המשתתפים נצצו בזיק יהודי אמיתי. שם יש הרבה זמן כדי לחשוב, בין אם רוצים ובין אם לאו. יהודים ישבו סביב השולחנות ונשמתי מאירה באור התורה. גופם כלוא ונפשם משוחררת. הם כאן ורוחם משתתפת עם הלגיון האדיר של לומדי הדף היומי בכל רחבי תבל.

★ ★ ★

זקיף במדים, בעל סבר פנים חמורות, קידם את פני הבאים. בית הסוהר דקל, אינו מוקף בשערי ברזל חלודים מימי התורכים, וסורגים פתלתלים בסגנון מזרחי אינם מעטרים את חלונותיו. מפרסומי שירות בתי הסוהר אנו למדים, כי "הכלא נפתח בחודש ניסן תשס"ג, במתחם אשכול "אשל" ברמת ביטחון בינונית, חלקו אגפי כליאה קיימים וחלקו האחר מבנים חדשים". שיהיה.

בדף הבא של החוברת מפורט כי "אוכלוסיית הכלא מגוונת: אסירים פליליים תושבי ישראל שירתת מסע 7 שנים ושפוסים פליליים תושבי שטחים שירתת מאסרם עד 3 שנים כולל שוהים בלתי חוקיים". לא עלינו.

הבנייה המודרנית והיעיבוב שובה העין, אינם משילים לרגע את האווירה הקודרת השורה על המקום וחונקת את הגרון. שער אחר שער יש לעבור עד היעד. שער ענק נפתח, אתה נכנס, הוא מוגף מאחוריך. דלת הברזל האדירה נתכסת בעוצמה במשקוף אדיר ממדים. עוד מהדהדים באוזניך הדי החבטה, נשמע קולו של השער הבא הנפתח לפניך. שוב זקיף, שוב שער, וחוזר חלילה. שבע פעמים, עד גשתו, עד אחיו. יהודי בעל עצמות רחבות מלווה צמוד את האורחים, לבל יברחו, חלילה, פנימה, דברים שמחוץ לבית הכלא ילד בן שבע יכול להשיג.

שיהיו שווים, אלא נשתדל לנתח כל חולה שנוכל... והיה מן המינים מי שהאמין, שאין מן השמים אלא עשרת הדיברות וששאר התורה משה מפי עצמו אמרו, ולכן ביטלו קריאתן בכל יום. ואסור בשום פנים לעשות בתורה מקצתה מעולה ממקצתה."

הקשר בין ברוך שאמר לעשרת הדיברות: ברם, בבית מדרשו של המהרש"ל, נהגו לומר עשרת הדיברות בקול רם לפני תפילת ברוך שאמר (שו"ת סי' ס"ד, ועיי' חיד"א שו"ת "טוב עין" סי' י'). המהרש"ל מנמק את מנהגו, כי תקנת חכמים היתה שלא לומר את עשרת הדיברות בתוך ברכת יוצר, בשילוב עם קריאת שמע, שמקום חשוב הוא, אך אין כל מניעה לאומרה בכל יום "לכבוד התורה ולכבוד השם הנורא שעשרת הדברים חקוקים בלחות מכתב אלוקים מצוה גדולה לאומרה". לא לחינם, הוא כותב, הוא הסמיך את אמירת עשרת הדיברות לתפילת ברוך שאמר, מפני שבתפילה זו "יש עשרה ברוך כנגד עשרת הדברים".

אולם, רוב הפוסקים חלקו עליו משום שלדעתם תקנת חכמים שאין לומר את פסוקי עשרת הדיברות, כללה את כל חלקי התפילה. אמנם, כל אדם רשאי לאומרם ביחידות, ואכן, ה"בית יוסף" (או"ח סי' א' אות ה') כותב, כי לכך התכוון ה"טור" בכותבו, כי טוב לומר את עשרת הדיברות בכל יום - ביחידות, וכן פסק הרמ"א (סי' א' סעי' ה').

אמירת עשרת הדיברות ביחידות: ואילו האריז"ל סבר, כך טוענים (עיי' חיד"א שם, ו"מחזיר ברכה" על השו"ע שם), כי אפילו היחיד לא יאמר את פסוקי עשרת הדיברות. אם כי, יתכן שכוונתו היתה שאין לאומרם קודם התפילה, משום שעדיין נראה שהם חלק מן התפילה, אך הקורא אותם במשך היום, טוב יעשה.

נסיים במחלוקת מעניינת בין בעל "בכור שור" (ברכות יב/ב) לבין ה"מגן אברהם" (שם ס"ק ט'). ה"בכור שור" כותב, כי הרמב"ם אינו מציין בהלכות תפילה את דעתו הנחרצת, שאין לקרוא בימינו את עשרת הדיברות, וכמו כן הרי"ף והרא"ש השמיטו הלכה זו ולא ציינוה, מפני שבימינו בטל החשש שעמד ביסוד התקנה, משום שאין מינים מסוג זה מצויים כיום - מינים המאמינים בחלק מן התורה תוך כדי פלפולים ולמדניות. ואילו ה"מגן אברהם" כותב על דברי הרמ"א שאין לומר עשרת הדיברות בציבור "מפני המינים שאומרים אין תורה אלא זו", והוא מוסיף ומדגיש - "ובפרט בימינו". ה"מגן אברהם" אפוא, חשש מאד מפני מינים מסוג זה, עד שהוא מוסיף ומציין "ולכן אין כותבין אותו על קונטרס המיוחד לציבור".

דף לג/ב השי' שהיו הלוי' אומרים במקדש

שיר של יום - המנהגים השונים ופשרם

מידי יום, לקראת סיום התפילה, אנו אומרים "היום יום ראשון/שני... שבו היו הלויים אומרים בבית המקדש", או אז אנו אומרים את פרק התהילים שהלויים היו שרים ביום זה בעת הקרבת קרבן התמיד. זה הוא שיר של יום.

מקור מנהג אמירת שיר של יום: כאשר ננסה להתחקות אחר מנהג אמירת שיר של יום נמצא, כי כבר הרמב"ם (סוף ספר אהבה, בסדר תפילות) כותב, כי "הגו מקצת העם לקרוא בכל יום... מזמור שהיו הלויים אומרים בבית המקדש". מספר דורות אחר כך, ה"טור" (או"ח סי' ק"ג) משלב באופן טבעי את אמירת שיר של יום בתוך סדר התפילה, "ואומר שיר של יום". בעל ה"ערוך השולחן" (שם סעי' ב') מביא, כי משנתנו מצוטטת במסכת סופרים (פרק י"ח) ולאחר מכן כתוב, "שכל המזכיר פסוק בעונתו, מעלה עליו הכתוב כאילו בנה מזבח חדש ומקריב עליו קרבן!". ומכאן, למנהגים השונים באמירת שיר של יום.

בימות החול, מנהגי העדות זהים. אולם, בשבתות ובימים טובים, אין מנהג אחיד. יש אומרים שיר של יום לאחר תפילת שחרית, ויש שמיקמו אותו לאחר תפילת מוסף. הללו אומרים ביום טוב את שירו של אותו יום בשבוע שחל בו החג, והללו אומרים פרק תהילים אחר, כמפורט בסידור שנכתב לפי נוסח הגר"א.

במאמר שלפנינו נעמוד על שורשם ועל מקורם של מנהגים אלו.

משנתנו מונה את השיר שהלויים אמרו בבית המקדש. בכל יום מימי השבוע, אמרו פרק תהילים אחר אשר הושר על ידם בעת ניסוך היין הבא עם קרבן התמיד. בכל יום קרבו שני קרבנות תמיד, אחד בבוקר ואחד בבין הערבים, ולפיכך, פעמיים ביום הושר השיר בפי הלויים. בשבת קודש, לא היה שירו של תמיד של בין הערבים כשירו של תמיד של בוקר - בעת ניסוך יין תמיד של בוקר הלויים שוררו את פרק "מזמור שיר ליום השבת", ואילו בעת ניסוך היין של תמיד של בין הערביים, הם שוררו פסוקים שונים מתוך שירת הים ומתוך שירת עלי באר (ראש השנה לא/א). מלבד קרבנות התמיד, בשבת הקריבו גם קרבן מוסף, ובמהלך ניסוך יינו, הושרו פסוקים מתוך פרשת האזינו (ראש השנה שם).

שולחנות חדר האוכל של בית הכלא סודרו בצורת ח. אין תמונות. אסור לצלם. רק התיאור שלנו ישמש לכם כמצלמה דמיונית. סגרו את העיניים, וראו בעיני רוחכם שישים יהודים הרתוקים למקום זה מספר שנים, כל אחד וסיפורו הוא, עברו, ועתידו - יש לקוות. היושבים בכל יום ללמוד דף היומי. לבד. בלי משפחה. לא אחרי העבודה, לא לפני העבודה ולא באמצע העבודה. באמצע הכלא. רבים מהם חשים כי הלימוד בדף היומי מביא מזור לנפשם הלאה ומפיח בה רוח חיים.

שמחת הסיום היתה מרגשת ביותר. "הקדוש ברוך הוא, אנחנו אוהבים אותך, הקדוש ברוך הוא, אנחנו אוהבים אותך". הטונים לא היו מתואמים כל כך, הלחן, יש להודות, ידע גרונות מדוייקים יותר, אך מעולם לא נתלו בו יהודים רבים כל כך, בקדושה רבה כל כך, זמן רב כל כך. דקות ארוכות מתחו המסובים את מיתרי גרונם בשירה אדירה למתיר אסורים. "הקדוש ברוך הוא, אנחנו אוהבים אותך", עוד פעם, עוד יותר אוהבים, הקדוש ברוך הוא. דמעות כמים, התייפחויות ובכינות אנחנו אוהבים אותך.

אחד הלומדים הוותיקים במקום, הכין מעין חרוזים, כדי להביע את רגשותיו ההומים.

עונג שבלימוד

כל יום מימי השבוע / יושב אני רגוע
 הגמרא פתוחה לפני / ואור לנגד עיני
 נותן את כל כוחי / להעיר את מוחי
 בזכות לימוד הדף היומי / שמויעד לכל מי ומי
 איזה רוגע נפשי / מיום ראשון ועד שישי
 אך ביום השבת / כפול הוא הנחת
 ומילות הקודש שבדף / כאילו באויר עף
 כי לימוד הקודש / זה חרצובות אש
 ויש הרבה גיצים / לאלה שללמוד רוצים
 לכן בוא עוד היום והצטרף / וללימוד הדף תגיע
 ותשתתף

הוא גם הוסיף וכתב חרוזים במיוחד לרגל הסיום, לפניכם מספר שורות מן החרוזים המשתרעים על פני שני עמודים:

סיום מסכת תמורה

נשאנו לא-ל תפילה / והבענו לפניו משאלה
 חוס עלינו ברחמים / כי הנה עוברים הימים
 ואנו באהליך דרים / ולא באנו בסדרים
 שלח לנו את הרועה / שיחד אתו בקודש נרעה
 וילמדנו מידי יום הדף / מתוך עומק ולא בחטף
 לא נדע היכן באים / כי לא היינו בקיאים
 ואנו ללימוד מאד צמאים / ויפתחו לפנינו השערים
 הנעולים / כי כוחנו הולכים וכלים
 חזקנו ואמצנו והבא הבשורה / כי נצא מכאן בה'
 במהרה
 ולרב קובלסקי שליט"א מרא דאתרא שסוף סוף זכינו להכיר ולהתוודע ליהודי יקר זה ולמפעל חייו האדיר שחובק עולם מזכה הרבים לשם שמים בדף היומי, יזכה אותו הקב"ה לעוד שנים רבות עד מאה ועשרים להמשיך ולהאדיר תורה כאן ובעולם. יבנה ביהמ"ק במהרה בימינו, בשורות טובות ישועות ונחמות אמן.

לומדי השיעור הודו נרגשת לרב שי גוב ארי, רב בית הכלא, אשר פעל נמרצות להבאת גמרות לשיעור הדף היומי, ומסייע בכל הנדרש לקיום חיי הדת במקום ברגש ובקדושה. יברך ה' פעלו.

★ ★ ★

יהודי יקר, לשמיעת שיעור דף היומי בכל בית כנסת שאתה חפץ בו, טלפן עכשיו למוקד מאורות הדף היומי 03-5775333.

המעוניין לזכות את הרבים בסיפור מעניין, או בעבודה מרתקת שניתן ללמוד מהם מוסר השכל, מוזמן לפנות למערכת מאורות הדף היומי, ואנו נפרסם זאת בע"ה בטור זה. כתובתנו: ת.ד. 471 בני ברק. פקס: 03-570-67-93 דוא"ל: mendelson@meorot.co.il

בברכת התורה, העורך

הדף היומי

תמיד כ"ו-ל"ב

י"ד-כ' תשרי

פנינים

דף כ"ב/ב ושלש מאות כהנים מטבילין אותה
300 בדיוק
 שלש מאות כהנים הטבילו את הפרוכת של קודש הקדשים!
הגר"א מוילנא זצ"ל מבאר, כי מספר זה מדוייק מאד, מאחר, שכאמור כאן, היתה הפרוכת עשרים אמה על ארבעים אמה, הרי שהיקפה היה מאה ועשרים אמה. אמת כלים, מקובלנו, היא בת חמשה טפחים, מכאן, שהיקף הפרוכת הגיע לשלש מאות טפחים. מעתה, מכיון שגודל כף היד הוא טפח, הרי ששלש מאות כהנים יכולים היו לזכות במצוות הטבלת הפרוכת, כל אחד עם שתי ידיו - שש מאות טפחים.
ואילו הנאמר בגמרא שיש בדבר משום גזומא, אין זה על מנין הכהנים אלא על מה שאמרו קודם לכן "משממנים ושתיים ריבוא נעשית" ("קול אליהו", תרומה).

עד כאן אין כל מחלוקות, הן בחול והן בשבת. גם לגבי הקרבת התמיד בימי חול המועד, הכל מודים כי הושר שיר של יום, כרגיל ("מנחת חינוך" מצווה ש"ב). ברם, איזה שיר הושר בימים טובים בעת הקרבת התמיד - על כך קיימת מחלוקת. במסכת סופרים (פרק י"ח הלכות א', ב' ג' ופרק י"ט הל' ב') מובאת רשימת מזמורים המושרים במועדים. לדעת הרמ"ע מפאנו (ש"ת פאנו סי' מ"ה) מזמורים אלו הושרו בעת ניסוך היין של קרבן מוסף החג, אך בשעת ניסוך יין קרבן התמיד, הושר מזמור היום, כרגיל. אולם, לדעת ה"תפארת ישראל" (הקדמה לסדר קדשים "חומר בקודש" פ"ו אות י"א) וה"מנחת חינוך" (שם), מזמורים אלו הושרו בעת ניסוך היין הן של קרבנות התמיד של החג והן של מוספי החג, ואילו שיר של יום לא הושר ביום טוב כלל. מעתה, נקל לעקוב אחר המנהגים השונים.

מנהג ספרד ומנהג הגר"א: בימים טובים, מנהג ספרד לומר שיר של יום הרגיל גם במועדים, כדעת הרמ"ע מפאנו. לפיכך, הם אומרים שיר של יום לאחר תפילת שחרית, שהרי הוא שיר של קרבן התמיד של שחרית, ומה לו ולתפילת המוסף הנאמרת כ"נשלמה פרים שפתינו" חלף קרבן מוסף. ואילו מנהג הגר"א לומר ביום טוב פרקי תהילים אחרים, ולאחר תפילת מוסף, שהרי אותם מזמורים נאמרו הן על קרבן התמיד והן על קרבן המוסף, ואילו שיר של יום לא נאמר כלל ביום טוב.

שיר של יום לאחר מוסף? השאלה הגדולה היא על מנהג נוסח אשכנז בשבת קודש. מנהג ספרד, לומר שיר של יום לאחר תפילת שחרית, ומנהג זה מובן עד מאד, שהרי שיר של יום נאמר על קרבן התמיד שתפילת שחרית באה תחתיו. אולם, מנהג אשכנז לומר שיר של יום לאחר תפילת המוסף אינו מובן, שהרי בעת ניסוך היין של תפילת מוסף הלוויים שוררו פסוקים מפרשת האזינו!

שיר של יום לתזכורת בלבד: ובכן, ה"מגן אברהם" (שם ס"ק ד) עומד על כך וכותב, "...עכשיו אין מדקדקין בכך דלזכר בעלמא עבידי, וגם אומרים השיר אחר מוסף, ובאמת במוסף היה שיר בפני עצמו". כלומר, אמירת שיר של יום אינה קיום מצוות שירת הקרבן, אלא תפקידה הוא להזכיר לנו, המתפללים, כי בעבר הלוויים שוררו שירים בבית המקדש, למען נתעורר להתפלל לבניין המקדש ולהשבת עבודת הקרבנות. לפיכך, מסדרי התפילה לא הקפידו לשנות בשבת את סדר התפילה, והותירו את שיר של יום במקומו שבימות החול - בסוף התפילה (ראה קובץ "אור ישראל" ל"א עמ' רי"ט). בנוסף לכך ה"מגן אברהם" מביא, שיש שנהגו ביום טוב לומר שיר של יום לאחר תפילת שחרית, ושיר של קרבן מוסף לאחר תפילת המוסף [וכן הוא ע"פ מנהגי החת"ס, ועיי' "מעשה רב" לגר"א אות קנ"ז-ה, שאין אומרים בי מזמורים ביום אחד, וע"ע מה שציין בספר "אישי ישראל" פרק כ"ו אות ט"ז].

לעילוי נשמת

הר"ר **יקותיאל יהודה**

(ג'י"קובס) ז"ל

ב"ר מנשה הי"ד נלב"ע ט"ו בתשרי תשס"ו

תנצב"ה

הונצח ע"י המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת

הר"ר **ישראל צבי הפטקה** ז"ל

ב"ר רפאל ז"ל נלב"ע י"ד בתשרי תשל"ג

וזוג' מרת **בלה** ע"ה

ב"ר נתן נטע ז"ל נלב"ע כ"ה בתשרי תרפ"ט

תנצב"ה

הונצחו ע"י בני המשפחה שיחיו

ותן חלקנו. דרך חדשה ללימוד שלך

לא בכל יום אפשר לצאת למסע חדש, מההתחלה. בימים אלו סיימו אלפי לומדי "ותן חלקנו" נחזור לימוד יומיומי של 12 שנים! ו... החלו את סבב לימוד הש"ס, יחד עם קטעי גמרא, הלכה והגות חדשים. זוהי ההזדמנות שלך לקבוע 'עיתים לתורה' לומדים כמה דקות חוזכים בסיפוק רוחני עצום!

חודש ראשון התנסות חינם
 קבע עיתים ללימוד < עכשיו > *3029